

Auteur: Sven Maerivoet

Laatste wijziging: 7 september 2010

Chaotische ochtendspits

Naar aanleiding van de zwaardere ochtendspits op 7 september 2010 berekende Transport & Mobility Leuven de tijdskost die alle files op het autosnelwegennet in België veroorzaakten.

Reden voor de files was enerzijds het feit dat dinsdag klassiek de zwaarste ochtendspits van de week kent, en anderzijds dat het regende waardoor automobilisten meer afstand hielden en bijgevolg de wegcapaciteit niet volledig gebruikt werd. Daarbovenop komt nog eens de veranderde situatie aan de wegwerkzaamheden op de E40 tussen Brussel en Leuven.

Om de filekost te berekenen, kijken we eerst naar de tijd die alle voertuigen samen verliezen door in de file te staan. We spreken hier van verliezen, aangezien we zonder deze file bijvoorbeeld sneller op ons werk zouden zijn. Het gevolg is dat mensen te laat op hun werk komen, en dat vrachtwagens langer met hun goederen onderweg zijn. Deze totale verliestijd vermenigvuldigen we met een bepaalde tijdskost, hier geldt *'time is money'*. Dit levert ons de totale filekost.

De tijdskosten zijn verschillend voor personenwagens en vrachtwagens. Voor de personenwagens is dit een kost die hoofdzakelijk door de werkgever gedragen wordt, wat overeenstemt met het loon van zijn of haar werknemers. Iemand die een uur langer op de baan is, kan 's ochtends immers een uur minder werken, waardoor dit extra geld aan de werkgever kost. Voor de vrachtwagens bestaat dit uit de kost van de bestuurder en uit de kost dat het goed op de baan is en nog niet bij de klant aankomt. In dit laatste geval treedt een verlies van economische waarde op. Het brandstofverbruik zit hier niet inbegrepen; hiervoor dienen we te weten hoeveel extra kilometers er afgelegd werden, waarvan we veronderstellen dat dit in deze situatie niet gebeurde. In de piekperiode nemen we aan dat de tijdskost van een personenwagen zo'n 11,67 euro per uur is; voor een vrachtwagen ligt deze kost zo'n 3 keer hoger, namelijk op 34,05 euro per uur.

Op een typische werkdag¹ verliezen we in de ochtendspits (tussen 6u00 en 9u00) zo'n 18 696 uren door de files. Dit komt overeen met een gemiddelde filelengte van zo'n 139 kilometer. De totale tijdskost loopt op tot zo'n 259 967 euro.

Vandaag stond er zo'n 320 kilometer file; dit komt overeen met zo'n 45 624 voertuigverliesuren, waardoor de totale tijdskost opliep tot zo'n 634 394 euro, wat bijna 2,5 keer hoger ligt dan de typische werkdag.

Merk op dat deze berekening geen rekening houdt met het effect op het onderliggend wegennet; we gaan er dan ook van uit dat dit niet zo uitgesproken was (in het slechtste geval ligt deze kost 4 keer hoger dan op het autosnelwegennet). De gebruikte tijdskosten houden ook geen rekening met de last die mensen ervaren doordat ze onverwacht te laat op hun werk komen en daardoor vergaderingen en afspraken missen, noch met het feit dat goederen te laat op hun bestemming komen waardoor de logistieke keten in de war wordt gestuurd. Indien we deze ook zouden meerekenen, dan zouden we op ongeveer het dubbele van de eerder gevonden kost uitkomen.

Ter vergelijking: in februari hadden we met de zware sneeuwval een filekost op het autosnelwegennet van zo'n 2 miljoen euro. Voor alle wegen bedroeg de economische kost toen zo'n 20 miljoen euro.

¹ Bron : S. Maerivoet en I. Yperman, "*Analyse van de congestie in België*", rapport in opdracht van de Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer, Oktober 2008.